

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Gemeente Amsterdam
Bestuursdienst

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 9111
Fax 020 552 3426
www.amsterdam.nl

Retouradres: BDA, Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan: de Minister van Bestuurlijke Vernieuwing en
Koninkrijksrelaties
de heer A. Nicolai
Ministerie van BZK
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum 15 augustus 2006
Ons kenmerk 2006/7993
Uw kenmerk 2006-0000217675
Behandeld door Mw. E. Oetelmans
Doorkiesnummer 020 552 2693
E-mail eoetelmans@bda.amsterdam.nl

Bijlage Voorstel Plan Sociale Herovering
Onderwerp Sociale Herovering

Geachte heer Nicolai,

Op 21 juni 2006 heeft u het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam uitgenodigd een voorstel in te dienen voor Sociale Herovering.

Ingesloten treft u het concept-voorstel van Amsterdam.
Het betreft het Plan Sociale Herovering: Verbreden, verdiepen en leren van Huis-aan-Huis benadering in Overtoomse Veld en Nieuwendam Noord.

Hoogachtend,

A. Aboutaleb
Wethouder Grotestedenbeleid

17082006

Voorstel Plan Sociale Herovering:

Verbreden, verdiepen en leren van Huis-aan-huis benadering in Overtoomse Veld en Nieuwendam- Noord.

Op dit moment wordt in twee stedelijke vernieuwingsgebieden in Amsterdam een huis-aan-huis aanpak gehanteerd om in contact te komen met bewoners. Doel is om de sociaal-economische positie van bewoners te verbeteren. In Nieuwendam-Noord wordt dit gedaan door het project IBAN (Individueel Bewonersadvies Amsterdam-Noord). In Overtoomse Veld is het Sociaal Investerings Plan (SIP) actief. Alhoewel de methoden op punten verschillen, zijn de doelstelling van beide projecten gelijk. In beide stadsdelen zijn goede resultaten geboekt met deze huis-aan-huis aanpak. Uit onderzoek naar de methodiek van het SIP is bijvoorbeeld gebleken dat de huis-aan-huis aanpak zeer succesvol is. Door het ministerie van VROM is de SIP-methodiek benoemd tot landelijk voorbeeldwaardig project. Voorstel is om extra gelden in te zetten om deze methodiek verder te verbeteren en uit te breiden en beschikbaar te maken voor andere achterstandswijken in Amsterdam en elders.

Achterstandswijken in Amsterdam.

Overtoomse Veld (OV) ligt in het Stadsdeel Slotervaart in Amsterdam-Nieuw West. Het betreft een naoorlogse wijk met voornamelijk sociale huurwoningen. Het besteedbaar inkomen behoort tot de 10 laagste van Amsterdam. Het aantal grote gezinnen met kinderen is hoog. Bijna 72% van de bewoners is van niet-Nederlandse afkomst. Er is grote bezorgdheid over de toenemende tegenstellingen tussen culturen en een verslechterende inkomenspositie van met name de jongeren. "het is vijf voor twaalf in Overtoomse Veld", zo stelde de nieuwe stadsdeelvoorzitter bij zijn aantreden in april jl.

De wijk is onderdeel van een grote stedelijke vernieuwingsoperatie in heel Nieuw West, waarbij onlangs is besloten tot extra aandacht voor de sociale en economische vernieuwing onder de naam Koers Nieuw West. De huis aan huis aanpak is één van de dragers van de beoogde aanpak. Nieuwendam-Noord (NN) ligt in Stadsdeel Amsterdam-Noord en heeft vergelijkbare problemen. Het besteedbaar inkomen ligt ver onder het gemiddelde en het aandeel werkelozen stijgt. Ook het percentage bewoners van etnische afkomst is de laatste jaren snel gestegen en ligt nu rond de 55%. In Nieuwendam-Noord worden de meeste meldingen gedaan van extreme overlast in Amsterdam-Noord. De buurt als geheel wordt laag gewaardeerd door de eigen bewoners.

Doelstellingen Huis-aan-huis aanpak:

Hoofddoel is het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken. Door in gesprek te gaan met individuele bewoners ontstaat beter inzicht in de problemen waar bewoners dagelijks mee te maken hebben. Op twee fronten kan men de problemen op deze manier aanpakken:

- Op individueel niveau (casemanagement) wordt de sociaal economische positie van bewoners verbeterd. Bewoners krijgen advies op maat op alle leefgebieden: inkomensondersteunende voorzieningen, werk en opleiding, zorg en welzijn, integratie en participatie en veiligheid.
- Op wijk niveau (ketenmanagement) krijgt de gemeente meer inzicht in problemen en kunnen voorzieningen beter worden afgestemd op de behoeften van bewoners. De afstand tussen overheid en burger wordt hierdoor kleiner en bewoners kunnen directer invloed uitoefenen op hun leefomgeving.

Methodiek

De methode van het SIP en van IBAN is outreachend. In vooraf gekozen straten wordt huis-aan-huis aangeboden bij alle bewoners. Indien mensen vragen of problemen hebben, wordt een afspraak gemaakt voor een gesprek bij mensen thuis. Tijdens deze huisbezoeken worden de vragen en wensen van bewoners geïnventariseerd en wordt doorverwezen naar de juiste instanties. Meestal is er sprake van problematiek op verschillende vlakken; bewoners hebben daardoor te maken met verschillende instanties en hulpverleners. Zo blijkt in Overtoomse Veld bij één op de drie huishoudens sprake van een multi-problemsituatie. Door huisbezoeken af te leggen krijgt men een goed beeld van de situatie van een gezin en is het mogelijk om de dienstverlening beter af te stemmen. Vervolgens wordt gekeken of de situatie van bewoners daadwerkelijk verbetert. Hiaten in de hulpverlening worden signaleerd en teruggekoppeld naar instanties en het overheidsbestuur.

Over het algemeen worden bewoners op deze manier snel geholpen. Het blijkt dat er in een aantal gevallen behoefte is aan een langdurige monitoring. Door taalachterstanden, schulden en werkeloosheid zijn mensen vaak zeer afhankelijk van instanties. Door een verbetertraject in te zetten en dit op afstand te volgen, kunnen vaak veel problemen worden voorkomen.

Uitgangspunt in de huidige aanpak is vrijwilligheid en zelfredzaamheid, maar doelgerichtheid staat voorop. Vragen moeten worden beantwoord en de situatie van bewoners moet verbeteren. In situaties waarin gezinnen zelf voor veel overlast zorgen wordt onderzocht of andere methoden ingezet kunnen worden, zoals bijvoorbeeld een gezinscoach.

Gebleden is dat in veel gevallen het reguliere hulpaanbod onvoldoende in staat is de hulpvraag naar boven te kunnen halen en adequaat te reageren. Bij bewoners is er vaak weinig vertrouwen in het reguliere aanbod. Een regisserende functie van de adviseurs is daarom van wezenlijk belang. Men heeft het overzicht over de bestaande voorzieningen en de gebreken daarvan. Indien nodig kunnen bepaalde voorzieningen worden gecreëerd, zoals ICT en budgetteringscursussen. Ook worden bewoners direct geholpen bij bijvoorbeeld het zoeken naar werk, als bestaande voorzieningen daarin te kort schieten.

Resultaten tot nu toe:

De resultaten van zowel het IBAN als het SIP zijn uitgebreid beschreven en in te zien. Het SIP is actief sinds 2001 en heeft tot op heden in Overtoomse Veld 750 gezinnen bezocht. Dit is een bereik van circa 3.000 bewoners, ongeveer een derde van de totale populatie van Overtoomse Veld. In de periode eind 2006-2007 wil het SIP in Overtoomse Veld 1500 nieuwe gezinnen bezoeken en monitoren. Hiervoor zijn meer formatieplaatsen noodzakelijk. Ook het IBAN, opgezet in 2004, heeft tot nu toe 750 gezinnen bezocht en streeft naar 1000 nieuwe gezinnen in 2007. Het IBAN is recent uitgebreid met 3 adviseurs, maar verdere uitbreiding is op termijn nodig.

De meeste huisbezoeken leiden tot acties op het gebied van werk en inkomen, opvoeding, onderwijs, en vrij tijd, zorg en beheersing van de Nederlandse taal. Bij ongeveer een kwart van alle gezinnen is gebleken dat er op alle dimensies trajecten zijn uitgezet, zoals een toeleiding naar intensieve Nederlandse taal cursus, schuldhulpverlening, sociale raadslieden, maatschappelijke werk, opvoedingsondersteuning, trajectbegeleiding inwonende kinderen vanaf 18 jaar, steun bij huiselijk geweld, groepsfysiotherapie voor vrouwen in verband met gezondheidsklachten en deelname aan een sportvereniging van een kind via Jeugd sportfonds. Ook wordt vaak bemiddeld tussen bewoners en uitkeringsinstanties en woningcorporaties. In een aantal gevallen zijn bewoners aan een baan geholpen.

Plan van Aanpak: Verbreding, Verdieping en Kennisbevordering.

Zowel IBAN als het SIP zijn reeds bestaande projecten. Ze zijn echter niet volledig geïntegreerd in de werkzaamheden van de stadsdelen, diensten en andere instanties en worden gefinancierd vanuit incidentele geldstromen. Amsterdam wil de zogenaamde Pechtoldgelden inzetten om de huidige

projectmethodiek te verdiepen en te bestendigen. Hierbij speelt een rol dat men in andere stadswijken van Amsterdam de methodiek wil gaan inzetten om de leefbaarheid te verbeteren.

Verbreiding:

Vanwege de effectiviteit van de huis-aan-huisaanpak van het SIP en het IBAN is het van groot belang dat deze wordt gecontinueerd. In beide stadsdelen is behoefte om de capaciteit van het project uit te breiden met meer formatieplaatsen zodat meer bewoners worden bereikt.

Verdieping:

- *casemanagement*: er is behoefte om de functie van bewonersadviseur te professionaliseren d.m.v. kennisuitbreiding en extra ondersteuning bij confrontatie met bijv. agressie en traumatiserende situaties. Zij zijn oog en oor van de stad.

- *keten niveau*: Het streven is een sluitende ketenregie. Er wordt samengewerkt met onder andere Dienst Werk & Inkomen, woningcorporaties, Politie, Bureau Jeugdzorg en diverse welzijnsinstellingen. Het SIP heeft inmiddels met 36 organisaties en instanties op alle dimensies samenwerkingsafspraken gemaakt. Deze overleg structuren moeten nog effectiever worden georganiseerd en geregisseerd. Inzet is om vanuit de vraag van de bewoners zorg te dragen voor sluitende ketens.

- *extra voorzieningen voor initiatieven/ vragen van bewoners*: Het SIP heeft reeds een aantal voorzieningen opgezet vanuit de vraag van bewoners, zoals opvoedcursussen en budgettrainingen. Vanuit het IBAN wordt gewerkt aan een ICT project voor de buurt.

- *mogelijkheden van enforcement*: De huis-aan-huisaanpak kenmerkt zich door vrijwilligheid vanuit bewoners. Er is echter een beperkt aantal ernstige probleem- en overlastgevend gezinnen die met deze vraaggerichte werkwijze onvoldoende gemotiveerd kunnen worden om hun situatie te verbeteren. Om een sluitende aanpak te waarborgen, worden de mogelijkheden van een passende aanpak op basis van enforcement en dwang verder uitgewerkt. In navolging van het project Vroegtijdige Interventie Gezinnen in Rotterdam, staat in Nieuwendam-Noord een pilot gepland voor het inzetten van een gezinscoach. Ook in Overtoomse Veld wil men voor deze huishouden 'enforcement' niet uit de weg gaan.

Kennisbevordering:

Het IBAN en het SIP zijn gestoeld op dezelfde methodiek, maar hebben onafhankelijk van elkaar hun aanpak verder ontwikkeld. Het is belangrijk deze kennis te gaan bundelen en inzichtelijk en transparant te maken voor anderen. Concreet worden de volgende stappen voorgesteld:

- Opzetten van een platform waar ervaring worden uitgewisseld
- Ontwikkelen van een systematische methodiek voor het casemanagement (bijv Triple P hanteren als standaard) en ketenaanpak.
- Effectmetingen mogelijk maken door een duidelijk registratiesysteem
- Ondersteuning bij het opzetten van soortgelijke projecten in andere wijken.

Betrokken partijen:

De huis-aan-huis projecten worden uitgevoerd door adviseurs van de stadsdelen Amsterdam-Noord en Slotervaart. Om resultaten te waarborgen is samenwerking met ketenpartners (uitvoerende instellingen) van wezenlijk belang. Tot nu toe wordt er op verschillende niveaus overlegd en afgestemd. Het optimaliseren van de samenwerking met betrokken partijen is één van de doelstellingen van het plan van aanpak. De leefbaarheid van een buurt vraagt een dergelijke gebundelde aanpak.

Voor het opzetten van deelprojecten (o.a. gezinscoach, ICT project, registratiesysteem) zal waarschijnlijk expertise worden ingekocht.

17082006

Planning en Ambitie:

Eind 2006:

- werving nieuwe casemanagers/bewonersadviseurs, ketenregisseurs en ondersteunend personeel
- opzetten kennisplatform vanuit ervaringen IBAN en SIP
- overleg ketenpartners structureren en afspraken maken.
- testen nieuw registratiesysteem IBAN
- start pilot integrale gezinsaanpak in Nieuwendam-Noord
- opzetten ICT-trefpunt Nieuwendam-Noord
- inventariseren behoefte aan extra voorzieningen voor bewoners en deze opzetten

Beoogd resultaat eind 2007

- 1500 nieuwe bewoners bereikt in Overtoomse Veld door adviseurs van het SIP
- 1000 nieuwe bewoners bereikt in Nieuwendam-Noord door adviseurs van het IBAN
- Sluitende afspraken met de grootste ketenpartners beschreven en in werking
- Registratiesysteem gebruikt en geëvalueerd en door het IBAN
- Samenwerking SIP en IBAN met als uitkomst beschreven casemanagement-systematieken
- Integrale gezinsaanpak geëvalueerd en geïntegreerd in de keten van partners.
- Lopend ICT trefpunt in Nieuwendam-Noord, evt andere voorzieningen
- ondersteuning geboden bij opzetten vergelijkbare projecten (bijv. Geuzenveld)

Kosten:

SIP/Nieuw West

uitbreiding formatie en versterken professionaliteit
ontwikkelen sluitende aanpak met backoffice
ontwikkelen overdraagbare systematiek (kennisnet) en kennisoverdracht
extra voorzieningen voor bewoners
samenwerking en ondersteuning andere huis-aan-huis projecten

Totaal SIP 1.300.000

IBAN

uitbreiding formatie en versterken professionaliteit 300.000
ontwikkelen transparant registratiesysteem 25.000
pilot integrale gezinsaanpak (gezinscoach) 300.000
extra voorzieningen voor bewoners (m.n. ICT-trefpunt) 50.000
samenwerking en ondersteuning andere huis-aan-huis projecten 25.000

Totaal IBAN/ Nieuwendam-Noord 700.000

Totaal voor Amsterdam 2.000.000

In de bijlagen wordt voor Noord en Nieuw West/overtoomse Veld een nadere onderbouwing gegeven.